Tefekkür
Gönderen Kadir Hatipoglu - Ocak 21 2021 11:47:43

Tefekkür        Tefekkür Nedir? Arapçada “fikr” mastarından türemiştir. Herhangi bir mesele hakkında düşünme, zihni yorma, derin düşünme ve işin şuuruna varma manalarına gelmektedir. Ragıb el-İsfehanî’ye göre, bilinenden ilme varma kuvvetine fikr, bu kuvvetin faaliyetine de tefekkür denir. Filozofların geneline göre tefekkür, karşılaştırmalar yapma, ayırma, birleştirme, bağlantıları ve biçimleri kavrama yetisidir. Aristoteles’e göre düşünme, insanı hayvandan ayıran belirgin bir özniteliktir, aklın bağımsız ve kendine özgü eylemidir.[1] Tefekkür, günahlarını, mahlukatı ve kendini düşünmek Allah teâlânın yarattığı şeylerden ibret almaktır. Tefekkür, varlıklara bakarak Allah’ı görmektir. وَفِي كُلِّ شَيْءٍ لَهُ آيَةٌ ... تَدُلُّ عَلَى أَنَّهُ وَاحِد Her şeyde O’nun bir olduğunu gösteren delil vardır. Tefekkürün Bölümleri: Tefekkür, Komple bir düşünme olayıdır. Şu üç şeyin birleşiminden meydana gelir. 1-Tezekkür: Sebepleri, ilkleri düşünmek. Geçmişi, maziyi düşünmek... Neden sorusunu sorup cevabını düşünmek… 2-Tedebbür: Bu sebebi, ilkeyi, geçmişi, neden sorusunu düşünerek oradan elde ettiğimiz tecrübeyi geleceğe taşımak ve geleceği inşa etmek için bir takım hesaplar yapmak. Tedbir almakta buradan gelir. 3-Taakkul: Geçmişle geleceği birbirine bağlamaya, geçmişten elde ettiğimiz tecrübeyi geleceğe yönelik bir tedbire dönüştürüp ikisi arasında taakkulla bir bağ kurarsınız. İşte bu üç işleme birden TEFEKKÜR diyoruz. Tefekkürün Önemi: Rasulullah buyurdular ki: ·         " تَفَكُّرُ سَاعَةٍ خَيْرٌ مِنْ قِيَامِ لَيْلَةٍ " “Bir saat tefekkür, gece ibadetinden daha hayırlıdır.”[2] Ariflerden biri şöyle der: “Tefekkür, ya Allah'ın âyet ve sanatı hakkında olur ki bundan ma'rifet doğar. Ya azamet ve kudret-i ilâhiyye hakkında olur ki bundan hayat doğar. Yani'met-i ilâhiyye hakkında olur ki bundan muhabbet doğar. Ya da Allah'ın sevap va'dettiği ve ceza ile tehdid ettiği konularda olur ki bundan da tâat arzusu ve ma'siyet korkusu doğar."[3] ****** Hepimiz hayatın farklı zamanlarında bir şeyler yaparken tefekkürde bulunuruz. Bir iş yapacağımızda, önce düşünürüz, araştırırız, inceden iğneden ipliğe her detayı düşünürüz. A. Farz Bir İbadettir B. Tekâmülün Öncüsüdür C. İbadetlerin Özüdür D. Aklın Filtresidir E. Bilginin Kaynağıdır F. Geleceğin İnşasıdır G. Ahiretin Mutluluk Anahtarıdır. ****** Düşünmeme yolu seçildiğinde, insanın aklı önemini ve fonksiyonunu yitirir ve insan ile hayvan arasındaki fark ortadan kalkar “Yoksa sen onların gerçekten

dinleyeceğini yahut düşüneceğini mi sanıyorsun? Hayır, onlar hayvanlar gibidirler. Hatta onlar, yolca daha da sapıktırlar!” (Furkan 44) Şüphesiz, Allah katında hayvanların en kötüsü, düşünmeyen sağır ve dilsizlerdir!..” (Enfal 22) Düşünen insanlar önce kendilerini, sonra da düşünmeyenleri yönetirler. Düşünmeyen insanlar ise, her düşünen tarafından yönetilirler. Bunun sonucunda da, ne yazık ki bir çoban tarafından güdülmeye mahkum hale gelirler. Düşünenler için, yaratılan her şeyde Allah’ın mucizesini görmek ve O’nun büyüklüğünü idrak etmek mümkündür. Düşünmeyenler ise gözlerinin önündekini bile görmekten acizdirler; “Göklerde ve yerde nice mucizeler var ki, yanlarından geçerler de dönüp bakmazlar bile.” (Yusuf 105) Kur’an’ın işaret ettiği gibi düşünmek; gönül gözü ile görüp, nefsin isteklerinden bağımsız bir akıl ve mantık ile algılamanın sonucudur. Kur’an bu gerçeği, olağanüstü bir anlatım ile vermektedir; “(Seni yalanlayanlar) hiç yeryüzünde dolaşmadılar mı? Zira dolaşsalardı elbette düşünecek kalpleri ve işitecek kulakları olurdu. Ama gerçek şu ki, gözler kör olmaz; lâkin göğüsler içindeki kalpler kör olur.” (Hac 46) “Andolsun, biz cinler ve insanlardan birçoğunu cehennem için yaratmışızdır. Onların kalpleri vardır, onlarla kavramazlar; gözleri vardır, onlarla görmezler; kulakları vardır, onlarla işitmezler. İşte onlar hayvanlar gibidir; hatta daha da şaşkındırlar. İşte asıl gafiller onlardır.” (A'raf 179) İki kişi Hz. Aişe’yi ziyaret ettiler ve “Hz. Muhammed’de gördüğünüz etkileyici bir şeyi anlatır mısınız?” diye sordular. Hz. Aişeşöyle dedi; “Rasûlullah bir gece kalktı, abdest aldı, namaz kıldı. Namazda çok ağladı. Öyle ki, secde esnasında yerleri ıslattı, mübarek gözyaşlarıyla… Sonra Hz. Bilal geldi. Onu öyle görünce “Sizin geçmiş ve gelecek tüm günahlarınız affedilmişken, sizi ağlatan nedir?”diye sordu. Rasûlullah;
أَفَلَا
أَكُونَ
عَبْدًا
شَكُورًا،
لَقَدْ
نَزَلَتْ
عَلَيَّ
اَللَّيْلَةَ آيَةٌ،
وَيْلٌ
لِمَنْ
قَرَأَهَا
وَلَمْ
يَتَفَكَّرْ
فِيهَا “Şükreden bir kul olmayayım mı? Bu gece Allah bir ayet indirdi. Bu ayeti okuyup ta üzerinde tefekkürde bulunmayan, düşünmeyen kişilere yazıklar olsun!” dedi ve şu ayeti okudu:[4]
·        
إِنَّ فِي
خَلْقِ

السَّمَاوَاتِ
وَالْأَرْضِ
وَاخْتِلاَفِ اللَّيْلِ
وَالنَّهَارِ لَآيَاتٍ
لِأُولِي
الْأَلْبَابِ  “Şüphesiz, göklerin ve yerin yaratılışında, gece gündüzün peşpeşe gelişinde, akıl sahipleri için ayetler (deliller, ibretler) vardır.
·  
الَّذِينَ
يَذْكُرُونَ
اللهَ
قِيَامًا
وَقُعُودًا
وَعَلَى
جُنُوبِهِمْ
وَيَتَفَكَّرُونَ فِي
خَلْقِ
السَّمَاوَاتِ
وَاْلأَرْضِ
رَبَّنَا مَا
خَلَقْتَ
هَذَا
بَاطِلاً
سُبْحَانَكَ
فَقِنَا
عَذَابَ
النَّارِ Onlar, ayakta dururken, otururken, yanları üzerine yatarken (her vakit) Allah'ı anarlar, göklerin ve yerin yaratılışı hakkında derin derin düşünürler (ve şöyle derler:) Rabbimiz! Sen bunu boşuna yaratmadın. Seni tesbih ederiz. Bizi cehennem azabından koru!”[5]
·        
وَمَا
قَدَرُوا
اللهَ حَقَّ
قَدْرِهِ… Allah’ı yeterince büyüklüğüne yaraşır şekilde takdir edemediler.”[6] Allah’ı tanımanın yolu O’nun sıfatlarını ve yarattıklarını düşünmekten geçer. Aksi taktirdemücessime ve müşebbihe gibi tarihte düşülen bazı hatalara düşmüş oluruz. Rasulullah buyurdular ki: لَا
تُفَكِّرُوا
فِي اللهِ
وَتَفَكَّرُ&#16

08;ا فِي خَلْقِ
اللهِ… “Allahüteâlânın
yarattıkları üzerinde düşünün, zatı hakkında
düşünmeyin!”[7] Allah’ın azametini tefekkür eden insan;
O’nun büyüklüğü karşısında gafletten kurtulur, imanı kuvvetlenir;
acz, fakr ve kusurlarını anlar, Kur’an-ı Kerim’de Allah Teala, kudretinin dellilerini
göstererek, insanların bunları düşünerek ibret almalarını istemektedir.
Âlemin düzenliliğini, yaratılış gayesini, verilen nimet ve güzellikleri,
dünyanın geçiciliğini, süt veren hayvanlardaki icazı, gece ve
gündüzün dönüşümünü düşünen insan,
Allah Teala’nın sonsuz ihsanlarıyla kullarını nasıl donattığı karşısında, O’nun
büyüklüğünü idrak eder.  Tefekkür Sorumluluğu:
TEFEKKÜR EDİLMESİ İSTENEN HUSUSLAR: 1.     
Allah’ın Büyüklüğünü Düşünmek:
2.      Kainatı Düşünmek:
·         
إِنَّ فِي
خَلْقِ
السَّمَاوَا&#15
78;ِ وَالأَرْضِ
وَاخْتِلاَف&#16
16; اللَّيْلِ
وَالنَّهَار&#16
16; لَآيَاتٍ
لأُولِي
الأَلْبَابِ
Göklerin ve yerin yaratılışında, gece ile gündüzün birbiri ardınca gelip
gidişinde aklıselim sahipleri için gerçekten açık ibretler vardır.[8]  ******
·         
وَسَخَّرَ
لَكُمُ
اللَّيْلَ
وَالنَّهَار&#16
14; وَالشَّمْسَ
وَالْقَمَرَ
وَالنُّجُوم&#16
15;
مُسَخَّرَات&#16
12; بِأَمْرِهِ
إِنَّ فِي
ذَلِكَ
لَآيَاتٍ
لِقَوْمٍ
يَعْقِلُونَ
“O, geceyi, gündüzü, güneşi ve ayı sizin hizmetinize verdi.
Bütün yıldızlar da O'nun emri ile sizin hizmetinize verilmiştir. Şüphesiz bunlarda
aklını kullanan bir millet için ibretler vardır.”[9]
Gündüzümüzü aydınlatan, bizleri ısıtan Samanyolu galaksisinde yer

alan 200 milyar gezegen/yıldızdan biri olan güneşi düşünelim. Bir dakikalık dönüş hızı 720 bin km olup bir günde 17 milyon 280 bin km yol alan, dünyadan 1 milyar 300 milyon kat büyük olup dünyaya uzaklığı 150 milyon km olan bir yıldızı düşünün. Güneşin yüzey sıcaklığı 6 bin santigrat derecedir. Şimdi düşünelim böyle bir kütle ve sıcaklığı. Dünyada suyun kaynama noktası 100 santigrat derecede kaynamaktadır.  Niçin yaratıldın? Nasıl yaratıldın? Niçin her şey senin istifadene sunuldu? Neden en seçkin varlık sensin? Allah niçin peygamber ve kitapları sana gönderdi?  İnsan, kendi vücudunun ne muazzam bir fabrika ve laboratuvar olduğunun farkında değildir. Hâlbuki yalnız nefes alıp vermek bile büyük bir kimya olayıdır. Havadan alınan oksijen, vücutta yakıldıktan sonra, karbondioksit halinde dışarı çıkarılır. Sindirim sistemi ise sanki bir fabrikadır. Ağızla alınan gıda maddeleri ve içecekler, mide ve bağırsaklarda parçalanıp öğütüldükten sonra, vücuda faydalı kısmı, ince bağırsaklarda süzülerek kana karışmakta ve posası dışarı atılmaktadır.
3.      İnsanın Yaratılışı Ve Hakikatini Düşünmek:
4.      Kur’an-ı Kerimi İbret Nazarıyla Okumak
·        
لَوْ
أَنْزَلْنَا
هَذَا
الْقُرْآنَ
عَلَى جَبَلٍ
لَرَأَيْتَه&#16
15; خَاشِعًا
مُتَصَدِّعً&#15
75; مِنْ
خَشْيَةِ
اللهِ
وَتِلْكَ
الأَمْثَالُ
نَضْرِبُهَا
لِلنَّاسِ
لَعَلَّهُمْ
يَتَفَكَّرُ&#16
08;نَ “Eğer biz bu Kur'an'ı bir dağa indirseydik, muhakkak ki onu, Allah korkusundan baş eğerek, parça parça olmuş görürdün. Bu misalleri insanlara düşünsünler diye veriyoruz.”[10]
·        
كِتَابٌ
أَنْزَلْنَا&#16
07;ُ إِلَيْكَ
مُبَارَكٌ
لِيَدَّبَّر&#16
15;وا آيَاتِهِ
وَلِيَتَذَك&#16
17;َرَ أُولُو
الأَلْبَابِ
“(Resûlüm!) Sana bu mübarek Kitab'ı, âyetlerini

düşünsünler ve aklı olanlar öğüt alsınlar diye indirdik.”[11] Güzel sesli bir hafız Kur'an okuyordu. Kulağına gelen bu güzel sesten etkilenen Hz. Mevlana da gözyaşıyla dinliyordu. Bu sırada elini ağzına kapayarak esneyen bir adam, Mevlana’nın bu gözyaşlarına bir mana veremeyerek sordu:-Efendi Hazretleri niçin ağlıyorsunuz, ağlanacak bir şey mi var ortada? Mevlana esneyen adama anlayacağı dilden cevap verdi:-Güzel sesli hafızlardan gelen Kuran sesi bana, cennet kapısının açılısı sesi gibi geliyor da onun için... Esnemeyen devam adam da başını sallayarak:-Bana da cennet kapılarının açılış sesi gibi geliyor, dedi. Mevlana küçük bir düzeltme yaptı:- Aramızda ince bir fark var, dedi. Senin duyduğun ses, cennet kapısının açılış sesi değil kapanış sesi olmalıdır. Çünkü dedi, açılış sesi gözyaşı döktürür, kapanış sesi ise uyku getirir... ·        
وَهُمْ
يَصْطَرِخُونَ فِيهَا
رَبَّنَا
أَخْرِجْنَا
نَعْمَلْ
صَالِحًا
غَيْرَ
الَّذِي
كُنَّا
نَعْمَلُ
أَوَلَمْ
نُعَمِّرْكُمْ مَا
يَتَذَكَّرُ
فِيهِ مَنْ
تَذَكَّرَ
وَجَاءَكُمُ
النَّذِيرُ
فَذُوقُوا
فَمَا
لِلظَّالِمِينَ مِنْ
نَصِيرٍ “Onlar orada: Rabbimiz! Bizi çıkar, (önce) yaptığımızın yerine iyi işler yapalım! diyeferyad ederler. Size düşünecek kimsenin düşünebileceği kadar bir ömür vermedik mi? Size uyarıcı da gelmedi mi? (Niçin inanmadınız?) Şimdi tadın (azabı)! Zalimlerin yardımcısı yoktur.”[12] أَوَلَمْ
يَسِيرُوا
فِي
الْأَرْضِ
فَيَنْظُرُواكَيْفَ كَانَ
عَاقِبَةُ
الَّذِينَ
مِنْ

قَبْلِهِمْ
Yeryüzünde gezip dolaşmıyorlar mı? Böylece kendilerinden öncekilerin nasıl bir sona uğradıklarını görsünler.
كَانُوا
أَشَدَّ
مِنْهُمْ
قُوَّةًوَأَثَارُوا
الْأَرْضَ
وَعَمَرُوهَا أَكْثَرَ
مِمَّا
عَمَرُوهَا
وَجَاءَتْهُمْرُسُلُهُمْ
بِالْبَيِّنَاتِ  Onlar güç bakımından kendilerinden daha üstün idiler, toprağı alt üst etmişler ve onu, kendilerinin imar ettiğinden daha çok imar etmişlerdi. Peygamberleri de onlara açık delillerle gelmişti.[13]
·        
إِنَّمَا
مَثَلُ
الْحَيَاةِ
الدُّنْيَا
كَمَاءٍ
أَنْزَلْنَاهُ مِنَ
السَّمَاءِ
فَاخْتَلَطَ
بِهِ نَبَاتُ
الأَرْضِ
مِمَّا
يَأْكُلُ
النَّاسُ
وَالأَنْعَامُ حَتَّى
إِذَا
أَخَذَتِ
الأَرْضُ
زُخْرُفَهَا
وَازَّيَّنَتْ وَظَنَّ
أَهْلُهَا
أَنَّهُمْ
قَادِرُونَ
عَلَيْهَا
أَتَاهَا
أَمْرُنَا

لَيْلاً أَوْ
نَهَارًا
فَجَعَلْنَا&#16
07;َا حَصِيدًا
كَأَنْ لَمْ
تَغْنَ
بِالأَمْسِ
كَذَلِكَ
نُفَصِّلُ
الآيَاتِ
لِقَوْمٍ
يَتَفَكَّرُ&#16
08;نَ Dünya hayatının durumu, gökten indirdiğimiz bir su gibidir ki,
insanların ve hayvanların yiyeceklerinden olan yeryüzü bitkileri o su sayesinde
gürleşip birbirine girer. Nihayet yeryüzü zinetini takınıp, (rengârenk)
süslendiği ve sahipleri de onun üzerinde kudret sahibi olduklarını sandıkları bir sırada,
bir gece veya gündüz ona emrimiz (âfetimiz) gelir de onu sanki dün yerinde
yokmuş gibi kökünden koparılarak biçilmiş bir hale getiririz. İşte iyi
düşünecek kavimler için âyetlerimizi böyle açıklıyoruz.
Mevlana’dan Bir Kıssa: 5.      Kıyamet Ve Ahiret Ahvali
6.      Geçmiş Toplumların Hayat Hikâyeleri,
7.      Dünya Hayatının Geçiciliği
8.      Dağların, Ovaların, Nehirlerin, Meyvelerin, Bitkilerin,
Hayvanların Var Edilişi,  ·        
يُنْبِتُ
لَكُمْ بِهِ
الزَّرْعَ
وَالزَّيْتُ&#16
08;نَ
وَالنَّخِيل&#16
14;
وَالأَعْنَا&#15
76;َ وَمِنْ
كُلِّ
الثَّمَرَات&#16
16; إِنَّ فِي
ذَلِكَ
لَآيَةً
لِقَوْمٍ
يَتَفَكَّرُ&#16
08;نَ (Allah) su sayesinde sizin için ekinler, zeytinler, hurmalar,
üzümler ve diğer meyvelerin hepsinden bitirir. İşte bunlarda düşünen bir
toplum için büyük bir ibret vardır.[14]
أَفَلاَ
يَنْظُرُونَ
إِلَى
الإِبِلِ
كَيْفَ

خُلِقَتْوَإ&#16
16;لَى
السَّمَاءِ
كَيْفَ
رُفِعَتْوَإ&#16
16;لَى
الْجِبَالِ
كَيْفَ
نُصِبَتْوَإ&#16
16;لَى الأَرْضِ
كَيْفَ
سُطِحَتْ “(İnsanlar) devenin nasıl yaratıldığına, göğün nasıl yükseltildiğine, dağların nasıl dikildiğine, yeryüzünün nasıl yayıldığına bir bakmazlar mı?”[15]  Nimetlerde Tefekkür “Ekmek Üretiminin Serüveni”  Tarladan sofraya ekmek nasıl gelir: İlk önce tarla sürülür. Sonbahar yağmurlarıyla ıslanıp tohum ekilecek hale gelir. Tohum ekilir gübrelenir, suyla ve minerallerle birleşerek filizlenir ve yeşerir. İlkbaharda etrafındaki zararlı otlardan temizleme işlemi yapılır ki iyice gelişip büyüsün. Başaklar sararıp iyice olgunlaştığında hasat zamanı gelmiş demektir. Sonra tarlaya biçerdöver girer. Buğday tohumları ayıklanır, kurutulur. Öğütülüp un yapılmak üzere fabrikalara gönderilir. Bu unları fırınlar satın alır. Hamur yapılır pişirilir ekmek olur. Ve soframızın vazgeçilmez baş öğünü olarak yerini alır. İşte buğdayın ekmeğe dönüşme serüveni özetle bu şekildedir. Ancak insan emeği ve alın terinin sembolü olan ekmek bize bir tefekkür penceresi açıyor aslında. Bizim hikayemizi bize anlatıyor. Tefekkürü Olgunlaştırmanın Yolları:  Kur'an üzerinde düşünmek: Kur'an üzerine düşünmek demek, kalb gözünü onun manaları üzerine yoğunlaştırmak, düşünceyi ve idrâki onu anlamaya ve kavramaya hasretmektir. Aslında Kur'an'ın indiriliş gâyesi, anlayıp düşünmeden sâdece okunması değil, aksine manasının düşünülüp anlaşılmasıdır. Nitekim şu âyetlerde bu konu açıkça ifâde edilmektedir:
·        
كِتَابٌ
أَنزَلْنَاه&#16
15; إِلَيْكَ
مُبَارَكٌ
لِّيَدَّبَّ&#15
85;ُوا آيَاتِهِ
وَلِيَتَذَك&#16
17;َرَ أُوْلُوا
 
الْأَلْبَاب&#16
16; "Bu Kur'an mübârek bir kitaptır. Biz onu sana indirdik ki âyetlerini düşünsünler ve akl-ı selîm sahipleri ibret alsınlar." [16] Dünya emelini bırakıp âhiret ameline sarılmak: Tefekkürü olgunlaştıran, düşünceyi derinleştiren şeylerden biri de insanı dünyaya aid arzu ve isteklerini azaltması; bunun yerine ahiret mutluluğu sağlayacak amellere sarılmasıdır. Kur'anîfâde ile ahirete göre dünya hayatı "bir gün" hatta "bir kuşluk

vakti" kadar kısadır: ·        
وَيَوْمَ
يَحْشُرُهُم&#16
18; كَأَنْ لَمْ
يَلْبَثُوا
إِلَّا
سَاعَةً مِنَ
النَّهَارِ
يَتَعَارَفُ&#16
08;نَ
بَيْنَهُمْ
قَدْ خَسِرَ
الَّذِينَ
كَذَّبُوا
بِلِقَاءِ
اللَّهِ
وَمَا
كَانُوا
مُهْتَدِينَ
“Onları yeniden diriltip hepsini bir araya toplayacağı gün, sanki gündüzün bir saatinden başka kalmamışlar (yeni ayrılmışlar) gibi, aralarında tanışırlar. Allah’a kavuşmayı yalan sayalar ziyana uğramış ve doğru yolu bulamamışlardır.”[17] Kalb ve kafayı karıştıran şeylerden uzak durmak: Kalp ve kafayı karıştıran şeylerin başında lüzumsuz ve anlamsız ihtilaflar, dünya meta'ına rağbet, nefsani arzulara düşkünlük gelir. Bunlar insan zekasını kalınlaştıran, kalbi karartıp karıştıran şeylerdir. Özellikle tokluk ve uyku yoğunluğuna mağlûb insanın düşünme melekelerini kaybedeceği bilinmektedir. Tefekkürle berraklaşan zihin basîrete kanat açar. Basîret güçlendikçe kişi Kur'anîifâdesiyle "ülü'l-elbâb" yani akıl ve idrak sahibi olur. Bu tür bir akıl her türlü vehim ve şüphelerden arınmış, Allah'ın murad ettiği mana üzerinde amel etme özelliğine sahip bir akıldır. Bu ifade mükellef olan her akıl sahibi için geçerli değildir. Çünkü aklı hevasına galebe çalmayan benliği diri kişiler bu unvana hak kazanamaz. Böylelerinin sanki aklı yok gibidir. Efendimizin Hayatında Tefekkür Efendimiz peygamberlik öncesi dönemlerde Hira’ya çıkar ve rabbiyle baş başa kalıp derin düşüncelere dalar, saatlerce, günlerce bu hal üzere devam ederdi. Mekke’de Kâbe’ye gider, duvarına yaslanır ve ilahi gücü, Allah’ın varlığını, birliğini, insanların içinde bulunduğu cahiliye karanlığını, semavatı tefekkür ederdi. Geceleri mescidi nebevi’nin avlusuna çıkar, semayı seyreder, namaz kılar, gözyaşları kumları ıslatarak secdelere kapanırdı. Ve saatlerce bu hal devam ederdi. Yediği gıdaların nereden ve nasıl geldiğini, bunlar karşısında nasıl şükretmek gerektiğini düşünürdü. Sahabe-i Kiramın Hayatında Tefekkür Hz. Ebû Bekir bir gün evinin avlusunda iş görürken Cenâb-ı Hakk’ın azamet ve kudreti hatırına gelince semâvât ve arza bakıp: “Yüce Rabbim ne güzel dikmiş, ne güzel sermiş, rengârenk çiçeklerle ne güzel bezemiş.” diyerek tefekküre daldı. Cebrâil Rasûlullah’a gelip az bir tefekküre altmış senelik ibadet karşılığı sevap aldığını beyanla, Hz. Ebû Bekir’i müjdeleyiniz, buyurdu. Rasûlullah,

Hz. Ebû Bekir’in evine kadar gelerek:  “Ya Ebâ Bekir, ne amel işledin?” diye sordu.  Hz. Ebû Bekir cevaben dedi ki: “Ya Rasûlallah, her şeyim sana feda olsun. Bu gün ben ne bir köle azat ettim, ne bir fakir doyurdum, ne de bir sadaka verdim. Az önce hatırıma Cenâb-ı Hakk’ın azameti geldi. Rabbimin azametini düşündüm.” Ebû Zerr’invefatından sonra annesine gelip;“Onun ibadetlerinde bize haber ver” diye soruyorlar. Annesi: “Normal bizim gibi ibadetlerini yerine getirirdi.” “Ayrıca farklı ibadetleri var mıydı?” diye sorduklarında;  “Günün bir kısmında odanın bir köşesine çekiler, sırtını duvara yaslar, ellerini başına koyar, dakikalarca düşünür, bazen hıçkırıkları yan odaya kadar gelir beni uyandırırdı. Onun değişik bir ibadetini soruyorsanız işte bu tefekkür halidir.”  Ebu Zerr El-Ğıfari’nin Tefekkürü Ömer b. Abdülaziz’in Tefekkürü:  ·         فَأَنْذَرْتُكُمْ نَارًا تَلَظَّىلاَ يَصْلاَهَا إِلاَّ الأَشْقَىالَّذِي كَذَّبَ وَتَوَلَّى “(Ey insanlar! İbret almıyorsanız) Alev alev yanan bir ateşle sizi uyardım. O ateşe, ancak yalanlayıp yüz çeviren kötüler girer.”[18] Ömer B. Abdülaziz yatsı namazında bu ayetler okununca düşüp bayılıyor ve sabahlara kadar ayıltamıyorlar. Ayıldığında dilinde bu ayetleri tekrar edip durur.  İmam-ı Azam’ın Tefekkürü: İmam-ı Azam bir gün yatsı namazından sonra bir ayet okur ve tefekküre dalar. Cemaat camiyi terk edip gider. Sabahleyin müezzin camiye gelince imamı görüp yanına gidiyor “üstat bugün erken gelmişsiniz” der. İmam ona bakıyor, etrafa bakıyor ve “herkes gitti mi” diye soruyor. Müezzin “hocam ben sabah namazı için geldim” imamı azam “sabah mı oldu?” diyor. “Ben yatsı namazında bir ayet okumuştum onu düşünüyordum” diye cevap veriyor.  İbret Alınacak Mekanlar:  İmam Gazali, Müslüman olduğu halde, İslam’a ısınamamış, bazen camiye-cemaate gelse bile, vaziyetinde bir çekingenlik, ürkeklik olan bir adamdan bahseder. Fakat birden bire bu adamda bir değişiklik olur, vaziyeti güzelleşir, camiye, cemaate ısınır, cami için bir ev adamı gibi olur. İmam Gazali, bu işin farkında olunca, adamın hayatını takibe alır, bakar ki adam her gün şu üç yeri (mezarlık, hastane, hapishane) ziyaret etmeyi ihmal etmiyor. Öyle ki, bu adam önce mezarlığa gidiyor -“Aman Allah’ım! Bakıyorum da sıfır yaşından, yüz küsür yaşına kadar, ölen insanlar var mezarlıkta. Ben şu anda ölmüş olabilirdim. İbadet ve istiğfar hakkımı kaybetmiş olabilirdim. Ama şimdi hayattayım, sana şükür ya Rabbi.  Oradan hastaneye geçer, türlü türlü hastalıklara maruz kalmış kimselerle görüştükçe: “Ya Rabbi, şu anda ben de bir hasta olabilirdim hatta aklımı kaybetmiş olabilirdim o zaman benim halim ne olurdu..demek aklımız sayesinde kazandığımız şeyler senin lütfündur. O halde varlığımızdan dolayı kuruntuya kapılmaya hiç hakkımız yoktur.  Oradan hapishaneye gider. “Aman ya Rabbi, bu nefis insana neler yaptırmış. Bunların içinde tek tük masum olanlar varsa da çoğu bir anlık çılgınlıkları yüzünden buraya gelmiş, hürriyetlerini kaybetmiş. Ya Rabbi, sana sonsuz şükürler olsun, şu

anda, ölü, hasta, hapis değilim bundan sonraki hayatımda saniyeler, dakikalar üzerinde titreyecek, hayatımı sana kulluk uğrunda harcamaktan başka bir şey düşünmeyeceğim. İşte bu ziyaretler ve bu dualar bu zatın manevi olarak gelişmesine sebep olmuştur.  İbadetlerde Tefekkür “Namaz Örneği”  Rabbimizin emrettiği günde 5 vakit ve 40 rekat olarak kıldığımız namazımızı bir kez olsun düşünelim ve düşünerek tefekkür ederek yerine getirelim. Önce abdest için ön hazırlıklarımızı yerine getirelim. Ardından efendimizin aldığı gibi güzelce abdest almaya başlayalım. Ancak aldığımız abdestin azalarımızdan akacak damlalarıyla Mevlamızın bizlerin günahlarını da döktüğünü hissederek, organlarımızla günahlardan uzak duracağımıza söz vererek, şuuruna ererek alalım. Sonra namaz kılacağımız yere doğru hareket ederken her adımımızın Mevlaya yakınlaşmak adına olduğunu hatırda tutarken, sağ adımımızla bir sevap elde ederken sol adımımızla da bir günahımızın silindiğini düşünelim. Kıblegaha vardığımızda “kiminle konuşacağız, kimin huzuruna kabul edileceğiz” iyice düşünerek niyetimizi gerçekleştireceğiz. “Ya rabbi! Niyet ettim senin rızan için sabah namazının farzını kılmaya” ama aslında şunu düşünebilmeliyiz: “Allah’ım ben geldim. Günahlarımla kavrulmuş bedenimle, affına mazhar olmaya, geldim. Kulluk biatımı yenilemeye geldim. Bütün dünyayı ellerimin tersiyle itip kalbi selim ile sana geldim. İhsana ermeye, sana secdeye geldim, halimi arz etmeye geldim. Beni kabul eyle. Bir kez olsun “Kulum bana geldi” de. Ben bu kulluğumun şerefini her daim yüreğimde hissedeyim. Bu duygularla tekbir alıyoruz ve “Allah’ü Ekber” derken yüreğimizde bu coşkuyu hissediyoruz. E’uzü besmele ile gerçek anlamda Allaha sığınıyoruz. Sonra hamdimize başlıyoruz Fatiha suresiyle. Ama anlamak ve anlaşılmak için geldiği halde, kolaylaştırıldığı halde anlamıyoruz ne dediğimizi. Fatihayı okurken ne dediğimizi anlamıyoruz. E’uzü besmele ile kimden kime sığınıyoruz. Zammı surelerle ne söylüyoruz. Rüku ve secdelerdeki tesbihatımızda ne diyoruz bilmiyoruz. Anlamadığımız için namazlarda diyar diyar dolaşıyoruz. Her birimizin sırtında yüklerle namaza duruyor, kurtuluşa, kurbiyete eremiyoruz. “Namazı yük olarak görmüyorum”, “namaz benim beratım, huzur kaynağım ve miracımdır” diyerek Allahınhuzuruna durmayı Mevlam hepimize nasip etsin. Kıldığımız namaz miracımız olamıyorsa, bizleri günahlardan alıkoyamıyorsa tefekkürsüzlüğümüzdendir. İbn Abbas (RA) şöyle demiştir: “Tefekkür içinde kılınan normal iki rek'at namaz, tefekkürsüz bütün bir geceyi ibadetle geçirmekten daha hayırlıdır!” Tefekkür, insanı bilgili eder. Bilgili olan da amel eder. (Vehb bin Münebbih) Günde 40 Rekât Namaz Kılıyoruz. Bu 40 rek'atın 17'si farz, 3'ü vâcib, 20'si sünnettir. Bir senede 14.600 rek'at namaz kılıyoruz. Ramazan'da 600 rek'at teravih namazı kılıyoruz. Toplam bir yılda 15.200 rek'at namaz kılmış oluyoruz. Namaz kılan bir mü'min bir günlük namazında neyi ne kadar zikrediyor; hiç düşündünüz mü? Namaz Kılan Bir Mü'min Bir Günde En Az – 15 def'aEuzübillâhimineşşeytânirrâcîym diyerek şeytanın şerrinden Allah'a sığınıyor. – 40 def'a Besmele çekiyor. – 40 def'a Fatiha sûresini okuyor. – 80 def'aRabb'imizin er-Rahman ismini söylüyor. – 80 def'a er-Rahim ismini söylüyor. – 213 def'a Allah-u Ekber diyor. – 120 def'aSübhaneRabb'iye'l-Azim, diyor. – 240 def'aSübhaneRabbiye'l-Âlâ, diyor. – 40 def'a Semi Allahu limen hamideh diyor. – 40 def'a Rabbena ve leke'l-hamd diyor. – 21 def'aEttahiyyatü'yü okuyarak Peygamberimize selâm gönderiyor. – 21 def'a Kelime-i Şehadet'i

söylüyor. – 26 def'a omuzundaki meleklere ve yanlarındaki Müslümanlara Selâm veriyor. – 15 def'aAllahümmeSalliselâvatını okuyor. – 15 def'aAllahümmebârikselavatını okuyor. Bu zikrettiklerimiz sadece namazın içinde okunanlardır. Namazdan önce ve sonra okunanlar ve tesbihatlar bu rakamların dışındadır. 60 yıl yaşayıp da kulluğunun gereklerini yerine getiren bir mü'minin yaptıklarını ve söylediklerini bu kadar yıl hesabıyla hesaplayın bakalım, ne çıkacak karşınıza. İşte hakkıyla kılınan Namaz insanı cennete götürür. Rabbim namazı dosdoğru kılanlardan eylesin...  Sonuç:  Yaşadığımız her anı fırsat bilerek hayatımızı yeniden gözden geçirmeliyiz. Önce kendi geçmişimize, geleceğimize, kendimize doğru, Tefekkür seyahatine çıkmalıyız. Ardından nereden geldiğimize, niçin geldiğimize, bu amacımızı gerçekleştirebileceğimize daha doğrusu rabbimize doğrul tefekkür yolculuğuna çıkalım. Kuran’dan ilham alıp Hz. Muhammed Mustafa’yı rehber ve önder edinip, ilme ve bilgiye sarılıp, tefekkür deryasından, akıl havuzundan düşünce sermayesinden istifade ederek iman yolculuğuna, ibadet yolculuğuna, hakikat yolculuğuna, insanlık yolculuğuna çıkalım ve Nasibimizi arayalım.  Bir Kıssa:  Yaşamın anlamını kavramak için dünyayı dolaşmaya çıkan bir genç, gezdiği ülkelerden birinde ünlü bir bilgeyi ziyarete gitmişti. Gezgin genç, bilgenin yaşadığı evde, tüm duvarların kitaplarla kaplı olduğunu gördü. Fakat evi dikkatle gözden geçirdikten sonra, yerde bir kilim, duvar dibinde yatak olarak kullanılan bir sedir, ortada ise bir masa ve sandalyeden başka evde hiçbir eşyanın olmadığını gördü ve merakla sordu: "Neden hiç eşyanız yok?" dedi. "Koltuklarınız, kanepeleriniz, büfeleriniz.... Onlar nerede?" Bilge, bu soruya karşılık olarak kendi bir soru sordu gezgin gence; "Senin de yalnızca, sırtında taşıdığın küçük bir çantan var, yavrum" dedi. "Peki, senin eşyaların nerede?" Gezgin genç, kendini savunurcasına yanıtladı bu soruyu: "Ama görüyorsunuz.... Ben yolcuyum." Ünlü bilge, hak verircesine güldü: "Ben de öyle, yavrum" dedi. "Ben de öyle....."

[1] Aristo, Metafizik. [2]Şuabu’l-İman. [3]Ruhu’l-Beyan, X, 253 vd. [4] İbnHibban. [5] Al-i İmran, 190-191. [6]Zümer, 67. [7]Hilyetü’l-Evliya. [8] Al-i İmran, 190. [9]Nahl, 12. [10]Haşr, 21. [11] Sad, 29. [12]Fatır, 37. [13] Rum, 9. [14]Nahl, 11. [15]Ğaşiye, 17-20. [16] Sad, 29. [17] Yunus, 45. [18]Leyl, 14-16.

islam ve Hayat,Güncel Vaaz ve Hutbeler